

Gelukkig wie zuiver van hart is

Bijbelstudies over Jezus' gelukwensen in de Bergrede (6)

Lees de gelukwensen van Jezus door (Matteüs 5,3-12) en leer ze uit je hoofd.

God zien | De belofte bij deze gelukwens zet wel iets heel bijzonders voor ons neer: “God zien – wie zou dat niet willen?” schrijft Gerard Rothuizen in zijn kleine commentaar op de Bergrede, “Dat zou zelfs degene, die helemaal niet in Hem gelooft, wel eens willen meemaken. Laat staan de gelovige! Als dit niet de zaligheid zelf is, dan weet ik het niet meer.” (76) Misschien dat er mensen zijn die zoveel afkeer van kerk en religie hebben dat zij Gods gezicht niet willen zien. Maar de meeste mensen vast wel. Nu weten we dat elk mens de Heer zien zal bij zijn terugkeer, van aangezicht tot aangezicht (Filippenzen 2,10 en 1 Korinte 13,12). We weten ook dat Jezus' tijdgenoten in Hem God konden ontdekken (Johannes 14,8-9 en 1 Johannes 1,1-2). Maar tussen toen en straks moeten wij het doen met het ‘zien’ van God *op een indirecte manier* (als door een wazige spiegel, 1 Korinte 13,12): de medegelovigen (Matteüs 25,40), brood en wijn van het heilig avondmaal (Matteüs 26,26-29), het gesprek over de woorden van de Heer (Matteüs 18,20). Zo nu en dan gunt de Heer sommigen van ons visioenen en dromen.

Zuiver van hart | David heeft in Psalm 51 een gebed uitgesproken dat erg past bij het thema van deze gelukwens: Schep in mij een rein hart (51,12). De onreinheid waar David van af moest was helder: begeerte, overspel, moordplannen en de uitvoering ervan (lees 2 Samuel 11 en 12). Mooi hoe hij het gebed om een zuiver hart aanvult met de vraag om in Gods nabijheid te mogen blijven (51,13). Dat is niets anders dan de werking van Gods Geest. Hij laat ons zien waar God present is.

De aandacht voor het hart in deze gelukwens is van groot belang. Waar je mocht denken dat het volgen van Jezus neer komt op fatsoenlijk gedrag of de correcte mening, word je hier wakker geschud: het gaat om een hart dat zuiver. Niet voor niets verdiept Jezus in het volgende deel van zijn toespraak de geboden tot de binnenkant van gedachten en begeerten (Matteüs 5).

Een belofte komt uit | In de grote crisis van het oude Godsvolk, de ballingschap, mocht de profeet Ezechiël vernieuwing beloven: een nieuw hart en nieuwe geest. Dat zal God doen door ‘zuiver water’ over hen uit te gieten. Dat zal hen reinigen van de afgoderij (Ezechiël 36,24-25). Dat zal leiden tot een vreedzame en duurzame omgang tussen de HEER en zijn volk (37,27-28 en 43,7). Op de achtergrond van deze reinigingstaal staan de voorschriften rond reiniging in de wetten van Mozes (Numeri 19,7.9.12-13.19-21).

Vragen, citaten en stellingen:

1. Het woord rein kom je tegenwoordig tegen in *reinigingsmiddel*. Het heeft met hygiëne te maken en juist in coronatijd hebben we geleerd erop te letten: handen wassen, desinfecteren! Zuiver kun je verbinden aan bijvoorbeeld goud, *zuiver* goud, dat wijst op een kwaliteit die de waarde verhoogt. Negatief klinkt het in etnisch *zuiveren*. Gemengd bij elkaar leven en je met elkaar verbinden is goed voor een samenleving. Pas door menging wordt een sterke paardensoort gefokt. Ook planten worden sterker

en minder kwetsbaar voor parasieten als ze zich mengen met andere plantensoorten. Kun je deze gedachten rond zuiverheid en reiniging benutten als je wil duidelijk maken wat Jezus bedoelt in deze gelukwens?

2. Is het niet te zuinig als ik hierboven zeg dat God ‘zo nu en dan’ mensen een visioen of droom gunt? Er zijn christenen die geloven dat God die voor ieder in petto heeft, als je je er maar voor openstelt en voortdurend om vraagt. Wat denken jullie hiervan?
3. Heb je je wel eens ‘vies’ gevoeld door je zondige gedrag? “Wie het vuil gewoon niet ziet, leeft zijn leven lang in een bende.” (Willem Smouter, *Het profiel van het Koninkrijk*. Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 1992, 55)
4. “Ieder die dit vol vertrouwen van hem verwacht, maakt zich rein, zoals ook Jezus rein is.” (1 Johannes 3,3) Kun je jezelf ‘rein maken’? Hoe doe je dat dan? Deel je ervaringen hierover met elkaar.

Om verder te lezen:

- Over (on) zuiverheid en (on)reinheid: Psalm 19,10 en Psalm 24; Jezus noemt Nathanael: ‘een mens zonder bedrog’ (Johannes 1,47); Matteüs 15,19; 23,25-26; Jeremia 17,9 ‘niets is zo onbetrouwbaar als het hart’; Romeinen 1,21 en 2,5; Hebreeën 10,22 (met verwijzing naar Ezechiël 36,25).
- Over het zien van God: Exodus 33,11 en 20; Psalm 11,7 ‘de oprechte zal zijn gelaat aanschouwen’ en Psalm 27,4; Johannes 1,18; 2 Korinte 4,4 en 6 ‘Jezus Christus als het beeld van God’ (zie ook 2 Korinte 3,18); Hebreeën 1,3; 1 Johannes 3,2.
- Het gaat om je totale hart, ongedeelde liefde en toewijding aan je Heer: Psalm 86,11-12; Spreuken 4,23; 1 Korinte 7,35 ‘onverminderde toewijding’.

“Uitgesproken door Jezus, krijgen die woorden nog meer diepte. Wezenlijk voor Jezus persoon is dat Hij God ziet. Oog in oog met Hem staat, in voortdurende uitwisseling is met de Vader – dat Hij zijn bestaan leeft als Zoon. Daarom zijn dit woorden met een diepe christologische betekenis. Wij zullen God zien als dezelfde gezindheid in ons heerst die ook in Christus was (Fil. 2,5). Het hart wordt gezuiverd als wij Christus navolgen, één worden met Hem. ‘Ik zelf leef niet meer, Christus leeft in mij.’ (Gal. 2,20) Dan komt een nieuw element binnen: opklimmen naar God heeft plaats in het afdalen naar deemoedige dienbaarheid, in de liefdevolle toewending naar anderen. Dat is de kern van Gods wezen, en daarom die kracht die werkelijk zuiver maakten die de mens in staat stelt God te zien.” (Benedictus XVI/Joseph Ratzinger, *Jezus van Nazareth I*. Tielt: Lannoo, 2007, 101)